

กรรณิการ์ ทิณแก้ว และ ทิวาพร จันทร์แก้ว

หน่วยวิจัยภูมิภาคศึกษา

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ดูเลีย เปเรซ: IWFK อิสลาม และตึงตุต ในสังคมอินโดนีเซียร่วมสมัย

เพลงตึงตุตเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตประจำวันของคนอินโดนีเซียในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ความนิยมของเพลงกลุ่มดังกล่าวนี้มีพื้นฐานอยู่บนความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ทางสังคมที่ผันเปลี่ยนแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา กล่าวกันว่ารากฐานของตึงตุตสามารถสอบทานย้อนกลับไปได้ถึงทศวรรษ 1930 แรงผลักดันสำคัญคือช่วงหลังเอกราชซึ่งภายใต้การนำของประธานาธิบดีซูการ์โน (โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 1950) ความปรารถนาที่จะขจัดวัฒนธรรมตะวันตกออกจากวัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้นักเพลงชาวอินโดนีเซียเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์เพลงในแนวดังกล่าว ถึงช่วงทศวรรษต่อมา นักร้องเพลงตึงตุตเริ่มปรากฏเป็นกลุ่มเป็นก้อน ก่อนที่จะนักร้องตึงตุตในตำนานหลายคนจะปรับเพลงให้มีความทันสมัยเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางทั่วทั้งอินโดนีเซียนับแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

ขณะที่เพลงตึงตุตมีพลวัตสอดคล้องไปกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเข้มข้น การ

สิ้นสุดยุคระเบียบใหม่ของประธานาธิบดีซูฮาร์โตในช่วงปลายทศวรรษ 1990 ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อโลกของเพลงตึงตุต ด้วยการล่มสลายของยุคระเบียบใหม่นอกจากจะนำความเปลี่ยนแปลงมหาศาลมาสู่การเมืองและสังคมอินโดนีเซีย ปรากฏการณ์ดังกล่าวยังเป็นการเปิดศักราชใหม่ให้กับวงการบันเทิงและสื่อสารมวลชน เมื่อกระบวนการควบคุมสื่อโดยรัฐเริ่มถูกยกเลิก เสรีภาพของสื่อและการแสดงออกอย่างเสรีเป็นมาตรฐานใหม่ที่รัฐต้องรับประกันเวทิตึงตุตเป็นพื้นที่หนึ่งของเสรีภาพดังว่

พร้อมๆ กับการแสดงอันมีชีวิตชีวา ตื่นตาตื่นใจ เวทิตึงตุตยังเป็นพื้นที่แห่งความเข้ยววนวาทิว นักร้องตึงตุตสาวหลายคนเลื้อยชื่อเรื่องการแสดงอันแสนเซ็กซี่ แต่งกายนุ่งน้อยห่มน้อยบวกกับเสียงร้องยั่วยวน ทำเด่นที่แสดงออกเด่นชัดถึงการยั่วอารมณ์เพศตรงข้าม แน่แน่นอนว่าพวกเธอได้ทำให้เวทิตึงตุตมีสถานะเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ของการปะทะกันอย่างเข้มข้น ทั้งระหว่งเสรีภาพในการแสดงออก โลกธุรกิจ คำอธิบายเรื่องมาตรฐานศีลธรรมของสังคม เรือนร่าง เพศ

และศาสนา ท่ามกลางการถกเถียงที่รายล้อมดัง
ดุด ศูนย์กลางความอื้อฉาวร่วมสมัยคงต้องยก
ให้นักร้องสาวนาม จูเลีย เปเรซ

จูเลีย เปเรซ (Julia Perez) หรือที่รู้จักเรียก
ขานกันในชื่อ “จูเป” (Jupe) เป็นทั้งนักร้องดังดุด
นักแสดง และพิธีกรรายการโทรทัศน์ หญิงสาว
จากกรุงจาการ์ต้าผู้นี้เป็นที่รู้จักทั่วทั้งอินโดนีเซีย
จากการแสดงบนเวที ภาพนำเสนอในมิวสิกวิดีโอ
หรือกระทั่งพฤติกรรมส่วนตัวที่ทำทนายการ
ตีความกฎหมายแห่งอิสลามอย่างเคร่งครัด เธอ
เป็นสัญลักษณ์สำคัญหนึ่งของดุดร่วมสมัยที่
ยังคงได้รับความนิยมอย่างมากในสังคม
อินโดนีเซีย แต่ภายใต้กระแสอิสลามที่หลากหลาย
และมีพลวัตอย่างมากเช่นกันในสังคม
อินโดนีเซียร่วมสมัย เธอได้ตกเป็นเป้าโจมตีของ
มุสลิมอีกจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะจากองค์กร
มุสลิมกลุ่มอนุรักษนิยม ด้วยว่าเนื้อร้อง ทำเดิน
การแสดงที่อ่อนโยนแห่งกามารมณถูกตีความว่าไม่
เหมาะสมกับสังคมมุสลิม เพลงบางเพลงของเธอ
ถูกประกาศบอยคอต ห้ามไม่ให้เผยแพร่ จูเลีย
เปเรซตอบโต้ด้วยการไม่นำพาต่อการวิจารณ์
ตอบโต้ว่าการแสดงของเธอไม่ได้แสดงออกถึง
ความหยาบคาย และเหนือสิ่งอื่นใด คือ สิ่งที่เธอ
ทำและแสดงนั้นล้วนแล้วแต่มุ่งที่เป้าหมายเพื่อ
สร้างความสุขให้แก่คนดู

เพลงดังดุดเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิตคน
และสังคมอินโดนีเซีย เช่นเดียวกับเพลงลูกทุ่ง
ของไทยที่ได้ถูกอธิบายว่าประกอบไปด้วยเสน่ห์
มีเอกลักษณ์ จนเฉียดกรายที่จะกลายเป็น
สัญลักษณ์ของเพลงแห่งสังคมไทย การปรับ
เปลี่ยนที่นอกกรอบรอยถูกเฝ้ามองด้วยความ
กังวลใจ จูเลีย เปเรซเป็นส่วนหนึ่งของการโต้
เถียงในลักษณะเดียวกันนั้น แต่เป็นในกรณีสังคม

อินโดนีเซียซึ่งมีสถานะเป็นประเทศที่มีประชากร
มุสลิมมากที่สุดในโลก บทความขึ้นนี้กล่าวถึงจู
เลีย เปเรซ โดยให้เธอนำเราหวนกลับไปทบทวน
ความเป็นมาของเพลงดังดุดและพลวัตบาง
ประการของศาสนาอิสลามในสังคมอินโดนีเซีย
ร่วมสมัย ซึ่งเคลื่อนไหวไปพร้อมเสียงเพลงและ
ท่าเต้นของเธอ

▲ จูเลีย เปเรซ

(ที่มา: <http://selebriti.kapanlagi.com>)

พัฒนาการเพลงดังดุด

แรกเริ่มดังดุดเป็นแนวเพลงที่รับอิทธิพลมาจาก
เพลงกรอนจอง อันเป็นรูปแบบแรกของเพลง
สมัยใหม่ในอินโดนีเซีย โดยกรอนจองเป็นแนว
เพลงที่ผสมผสานขึ้นมาจากวัฒนธรรมของเพลง

ตะวันตกกับเพลงตะวันออก มีการนำเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เช่น กีตาร์ ไวโอลิน เล่นผนวกเข้ากับเครื่องดนตรีกาเมอลัน (ลือคการ์ด, 2548, 7-8) ตัวดังุดเองก็ผสมผสานดนตรีจากหลากหลายแหล่งที่มา โดยเฉพาะแนวดนตรีสมัยใหม่ในช่วงทศวรรษ 1960 อย่างเช่น วงดนตรีแบบ “Orkes Melayu” ซึ่งนำเอาเพลงป๊อปจากตะวันตกมาผสมผสานกับการใช้กลองอินเดีย (tabla) และทางขลุ่ยจากภาพยนตร์เพลงของอินเดียซึ่งได้รับความนิยมอยู่ในขณะนั้น นอกจากนี้ ดังุดยังโดดเด่นจากการสืบทอดจารีตการรำยาว โดยเฉพาะการเต้นรำในที่สาธารณะหรือตามงานเฉลิมฉลองต่างๆ จึงจะเห็นได้ว่าดังุดมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนผสมผสานทางวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด การผสมผสานโดยดึงเอาจุดเด่นของหลายแนวทางการดนตรีและการแสดงได้ทำให้งุดเป็นที่นิยมอย่างรวดเร็วและอย่างมากในหมู่ประชาชนชาวอินโดนีเซียทุกเพศทุกวัย ผู้เดินทางเยือน

▲ โรมา อีราม่า

(ที่มา: <http://laguajib.blogspot.com>)

อินโดนีเซียจะสามารถได้ยินเพลงดังุดทั้งจากสถานีรถไฟ สถานีตำรวจ ห้างสรรพสินค้า หรือแม้แต่ธนาคาร

หากถามถึงตำนานเพลงดังุด ย่อมจะเป็นใครไปไม่ได้นอกจากโรมา อีราม่า (Rhoma Irama) ผู้ได้รับการขนานนามในฐานะ “ราชาเพลงดังุด” การยกย่องดังุดว่ามีที่มาจากกาที่เขาคือเป็นผู้บุกเบิกเพลงดังุดยุคใหม่ในช่วงทศวรรษ 1970 โดยการนำเอาแนวดนตรีร็อกเข้ามาผสมผสาน ใช้เครื่องดนตรีไฟฟ้าเข้ามาแทนที่เครื่องดนตรีมลายูเดิม ดังุดยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความรื่นรมย์สุขสันต์ มีจังหวะดนตรีที่สนุกสนานประสบความสำเร็จเป็นที่นิยมทั่วทั้งอินโดนีเซีย (Frederick, 1982) โดยเฉพาะในกลุ่มชนชั้นผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มคนระดับรากหญ้าของสังคมก่อนจะค่อยๆ ขยายฐานกลุ่มผู้ฟังเมื่อตระกูลเพลงดังุดนี้สามารถหาฟังได้ง่าย สร้างสีสันบรรยากาศสนุกสนานยามนำไปเปิดตามงานเทศกาลต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะก้าวขึ้นมาเป็นตัวแทนเพลงของสังคมอินโดนีเซีย ดังุดถูกมองด้วยสายตารังเกียจจากชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในสังคม มีหน้าซำยังถูกประณามต่อเนื้อเรื่องเป็นระยะเวลานานหลายปี เพลงของโรมา อีราม่าถูกวิจารณ์กันด่าว่ามีแต่เสียงร้องดัง หยาบคาย และเป็นตัวทำลายศีลธรรมของสาธารณชน (ลือคการ์ด, 2548, 34) หลายบทเพลงของเขาถูกสั่งห้ามไม่ให้เผยแพร่ทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ภายใต้การกำกับของรัฐบาล ตัวเขาเองเคยถูกสั่งห้ามไม่ให้ทำการแสดงสดในกรุงจาการ์ตา แต่ในขณะเดียวกันก็ยิ่งปรากฏการยกย่องในความริเริ่มสร้างสรรค์ของเขา โดยเฉพาะจากนิตยสารปัญญาชนเล่มสำคัญของอินโดนีเซีย คือ

นิตยสาร เท็มโป (Tempo) ซึ่งให้ความสำคัญต่อดังดุดในฐานะดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และกล่าวถึงโรมา อีราม่าในฐานะศิลปินยอดเยี่ยมผู้มากความสามารถ

กระทั่งต่อมาไม่นาน ทักษะต่อโรมา อีราม่า และเพลงดังดุดก็ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป เกิดการเปิดกว้างยอมรับมากยิ่งขึ้น ถึงช่วงทศวรรษ 1980 ก้าวสู่ทศวรรษ 1990 เพลงดังดุดเริ่มขยายฐานผู้ฟังไปสู่ชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในสังคม ได้มีความพยายามที่จะยกระดับให้ดังดุดเป็นบทเพลงของชาวอินโดนีเซียทั้งหมด (Weintraub, 2006) สัญลักษณ์ที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลอินโดนีเซียยอมรับทั้งตัวโรมา อีราม่าและเพลงดังดุด คือการที่เขาได้รับการเชิญเชิญให้ไปแสดงในงานเฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปี สาธารณรัฐอินโดนีเซียในปี 1995 การแสดงได้ถูกถ่ายทอดผ่านสถานีโทรทัศน์ของรัฐบาล ถึงตอนนี้ เป็นที่ประจักษ์แล้วว่าเพลงดังดุดได้ส่งอิทธิพลลึกซึ้งต่อวิถีชีวิตของชาวมุสลิมอินโดนีเซีย ไม่ได้มีเพียงแคโรมา อีราม่าที่ได้รับความสนใจอย่างท่วมท้น นักร้องดังดุดชื่อดังคนอื่น ๆ ได้รับการติดต่อทาบตามจากพรรคการเมืองสำคัญในอินโดนีเซีย ทั้งพรรคพรรคโกลการ์ (Golkar) พรรคกลุ่มพันธมิตรอิสลาม (PPP) และพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซีย (PDI) ซึ่งต่างก็ใช้นักร้องดังดุดเป็นเครื่องมือสำคัญในการหาเสียงสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองของตน

อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษ 1990 นี้เช่นกันที่เพลงดังดุดเริ่มมีเนื้อหาส่อไปในเรื่องเพศมากขึ้น หลายบทเพลงสื่ออารมณ์และกล่าวถึงเรื่องบนเตียง ในขณะที่นักร้องหญิงที่ทำการแสดงสดจะได้รับความนิยมชมชอบจากแฟน

เพลงผู้ชายเป็นอย่างมาก เพราะว่าการแสดงของพวกเขาเริ่มก้าวไปสู่เจตนาชั่วร้ายอารมณ์ ซึ่งในแนวทางดังกล่าวนี้ ได้มีการพยายามอธิบายว่าเนื่องด้วยนักร้องดังดุดหญิงเหล่านั้นต้องใช้เรือนร่างและการแสดงที่ยั่ววนเปิดเผยต่อสาธารณะ ภายใต้ภาวะที่ตนไม่สามารถเรียกเงินค่าแสดงได้มากนักเมื่อเปรียบกับนักร้องชายอย่างโรมา อีราม่า

ล่วงผ่านยุคระเบียบใหม่เข้าสู่ยุคปฏิรูปในอินโดนีเซีย เพลงดังดุดในสไตล์ของดิสโก้ที่ขับเน้นการเต้นรำสุดหวิวหาวเริ่มเป็นกระแสใหม่ในการแสดง ดาวเด่นด้วยท่วงท่าที่ย้ายย้ายสะโพก อันแสนจะดูเด็ด คือ อินูล ดาเรติสตา (Inul Daratista) นักร้องดังดุดที่ได้รับการเรียกขานด้วยสมญานามว่า “ราชินีดวงสว่าง” (Ratu Ngerbor) อินูลสร้างกระแสอีอฉาวเมื่อราชาเพลงดังดุดอย่างโรมา อีราม่าออกมาวิพากษ์วิจารณ์ว่าการแสดงของเธอนั้นเป็นการทำลายเพลงดังดุด (ลีอการ์ต, 2548, 37) ยิ่งกว่านั้นคือ องค์กรมุสลิมสายอนุรักษนิยมออกมาวิจารณ์อย่างหนักหน่วงด้วยข้อหาเสื่อมศีลธรรม พร้อมประกาศแบนการแสดงคอนเสิร์ตของเธอ อย่างไรก็ตามเธอกลับได้รับการปกป้องจากอับดุลเราะห์มาน วาฮิด ประธานาธิบดีอินโดนีเซียในช่วงเวลาดังกล่าว โดยวาฮิดผู้เป็นอดีตผู้นำของนระห์ตาตุลอุลามะ องค์กรมุสลิมที่มีสมาชิกมากที่สุดในอินโดนีเซีย แสดงความเห็นต่อท่าเต้นอันยั่ววนของอินูลว่านั่นเป็นสิทธิส่วนบุคคล ทักษะดังกล่าวนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความหลากหลายของแนวทางศาสนาอิสลามในอินโดนีเซีย

วิวาทะระดับชาติเกี่ยวกับอินูลดูเหมือนจะเป็นส่วนหนึ่งของกระแสวิวาทะว่าด้วยจิต

วิญญานของการปฏิรูปอินโดนีเซีย พร้อม ๆ กับการขับเคี่ยวกันระหว่างมรดกของยุคเผด็จการกับความพยายามสร้างประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ดำเนินไปอย่างเข้มข้น เพลงดังดุดได้รับการแต่งแต่มีสีสันจากการแตกแขนงไปอย่างหลากหลาย เวทีดังดุดหลายร้อยหลายพันเวทีที่แสดงอยู่ในแต่ละคืนตามหมู่บ้านและหมู่เกาะจำนวนมากของอินโดนีเซียมีหญิงสาวนุ่งน้อยห่มน้อยยกย้ายสายเอวเรียกเสียงฮือฮาจากหนุ่ม ๆ ขณะที่ผู้ซึ่งยืนถือคัมภีร์ศาสนาอยู่ในป้อมค่ายศีลธรรมมองมาห่าง ๆ อย่างหน่ายใจ จูเลีย เปเรชได้ทำให้งดุดกลายเป็นประเด็นระดับชาติอีกครั้งหนึ่ง

ถึงจุดอุปเฆียงวงกร

จูเลีย เปเรช เดิมชื่อยูลี รัชมาวาตี (Yuli Rachmawati) เกิดเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคมปี 1980 ชีวิตแรกเริ่มของเธอทำงานเป็นเลขานุการในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง กระทั่งต่อมาได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ เธอแต่งงานกับดาเมียน เปเรช หนุ่มชาวฝรั่งเศส ในปี 2002 แต่ชีวิตของเธอไม่ได้สวยหรูไปเสียทุกอย่างดังที่ใคร ๆ คิด เพราะเธอได้เกิดแท้งบุตรในปี 2007 หลังจากนั้นสามี (ผู้ซึ่งได้หย่าร้างกันในเวลาต่อมา) ได้ช่วยผลักดันให้เธอได้ก้าวเข้าสู่วงการนิตยสารแนวเซ็กซี่อย่าง Maxim และ FHM (Norimitsu, 2010) นับแต่นั้นเป็นต้นมาชื่อของจูเลีย เปเรชก็เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศฝรั่งเศส ภาพที่ปรากฏในนิตยสารระดับโลกทั้งสองเล่มดังกล่าวได้ส่งให้มีการจัดอันดับให้เธอเป็นหนึ่งใน 100 หญิงสาวที่เซ็กซี่ที่สุดในโลกประจำปี 2010

ด้วยชื่อเสียงอันโด่งดังรวดเร็ว เธอได้ก้าวสู่

วงการบันเทิงอย่างการเล่นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ในประเทศอินโดนีเซีย อีกก้าวสำคัญของเธอ นั้นเกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนปี 2008 เมื่อเธอได้ประกาศตัวเองเข้าสู่โลกของเพลงดังดุด จูเลีย เปเรชประสบความสำเร็จอย่างมากมาย โดยได้รับตำแหน่งชนะเลิศจากรายการประกวดร้องเพลง “Selebriti Mendadak Dangdut” ที่จัดขึ้นโดยสถานีโทรทัศน์ ANTV ซึ่งเป็นหนึ่งในสถานีโทรทัศน์เอกชนชื่อดังของอินโดนีเซีย จากรูปแบบการแสดงร้องเพลงดังดุดที่นำเสนอด้วยท่าเต้นเซ็กซี่เย้ายวน อวดเรือนร่าง ทำให้เธอยิ่งได้รับความนิยม และนำเธอไปสู่แถวหน้าของวงการบันเทิง อันรวมถึงการถ่ายแบบและวงการแฟชั่น

จูเลีย เปเรชมีผลงานเพลงออกมาเพียงแค่อัลบั้มเดียวอย่างเป็นทางการ ได้แก่ อัลบั้ม Kamasutra ซึ่งวางแผงเผยแพร่ในปี 2008 แต่นอกจากนั้นก็ยังมีอัลบั้มเพลงประกอบภาพยนตร์ เรื่อง Karawang Arwah Goyang (2011) และอัลบั้มเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่อง Kawin Pocong Minta (2011) หลายบทเพลงในอัลบั้ม Kamasutra สร้างกระแสฮือฮาต่อเนื่องยาวนานในอินโดนีเซีย เมื่อในด้านหนึ่งเธอมีแฟนเพลงเหนียวแน่น และการแสดงคอนเสิร์ตสามารถดึงดูดคนดูได้อย่างมากเสมอ แต่ในขณะเดียวกัน ในอีกด้านหนึ่ง กระแสต่อต้านบทเพลงและการแสดงที่หมิ่นเหม่ก็ถูกโหมขึ้นด้วยเช่นกัน กระแสความสนใจในตัวเธอและเพลงเหล่านั้นยิ่งไต่ระดับขึ้นสูงเมื่อจูเลีย เปเรชหาได้สนใจเสียงวิจารณ์จากมุมนศาสนาและค่านิยมอันดี มิหนำซ้ำยังตอบโต้กลับอย่างเผ็ดร้อน เพลง “Belah Duren” ซึ่งมีเนื้อหาและมิวสิควิดีโอที่เร้าร้อนมียอดผู้เข้าไปดูในเว็บไซต์ยูทูปเป็นจำนวนถึงกว่า 4 ล้าน 5 แสนคน

▲ อัลบั้ม *Kamasutra* (ที่มา: <http://rpm.co.id>)

หนึ่งในบทเพลงอื้อฉาวที่สุดของจูเลีย เปเรซหนีไม่พ้นเพลง “Jupe Paling Suka 69” (จูเปชอบ 69 ที่สุด) เพลงดังกล่าวนี้ยกระดับความอื้อฉาวขึ้นสูงสุดในช่วงต้นปี 2012 เมื่อเป็นหนึ่งในสิบเพลงดังสุดที่โดนคณะกรรมการกิจการแพร่ภาพและกระจายเสียงส่วนภูมิภาคของอินโดนีเซียห้ามเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ ด้วยข้ออ้างถึงเนื้อเพลงที่หมิ่นเหม่ สองแง่สามง่าม (Fitri R., 23 February 2012) อีกเช่นเคยที่จูเลีย เปเรซออกมาตอบโต้ทั้งโดยการตัดพ้อว่าตัวเธอนั้นแทบจะสามารถเรียกได้ว่าเป็น “ราชินีแห่งการถูกแบน” และแทนที่ผู้ที่มีอำนาจจะคอยแต่จัดการเพลงของเธอ พวกเขาน่าจะหาทางจัดการนักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันเสียมากกว่า

ในช่วงต้นปี 2012 เช่นกันที่เกิดความเคลื่อนไหวสำคัญในแวดวงเพลงดังสุด เหตุการณ์หนึ่งคือการที่ฟาซี โบโว (Fauzi Bowo) อดีตผู้ว่าราชการกรุงจาการ์ต้า (ลงจากตำแหน่งหลังพ่ายแพ้การเลือกตั้งในเดือนตุลาคมปี 2012) ออกมาเสนอและเรียกร้องให้รัฐบาลกำหนดให้มี

วันดังดุดแห่งชาติ เพื่อเป็นการยกย่องและรวมถึงอนุรักษ์เพลงดังดุดในฐานะมรดกอันทรงคุณค่าของชาติอินโดนีเซีย อีกเหตุการณ์หนึ่งคือศิลปินเพลงดังดุดภายใต้การนำโดยโรมา อิรามาราช่าเพลงดังดุด ได้ร่วมกันรณรงค์เรียกร้องให้องค์การยูเนสโกขึ้นทะเบียนดังดุดเป็นศิลปะมรดกโลก (Nazeer, 20 May 2012) การแบนสิบเพลงดังดุดด้วยข้อหาว่ามีเนื้อหา “ชั๊กจะไปไกลเกินรับได้” ในด้านหนึ่งจึงสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของการปะทะกันอย่างมีสีสันของหลายอุดมการณ์ และดังดุดก็ยังคงทำหน้าที่ได้อย่างน่าสนใจในการบันทึกทิศทางของสังคมอินโดนีเซีย

อุเบกกับวิวาทะอิสลามในอินโดนีเซีย

โดยไม่มีเจตนาที่จะประเมินในที่นี้ว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร แต่สิ่งหนึ่งที่ระบอบกึ่งเผด็จการของยุคระเบียบใหม่ในอินโดนีเซียทำได้สำเร็จคือการทำให้ศาสนาอิสลามไปอยู่ ณ ชายขอบของการเมืองอินโดนีเซียเกือบตลอดยุคสมัย ความสำเร็จดังกล่าวยังรวมถึงการควบคุมการเคลื่อนไหวของกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงไม่ให้แบ่งบานได้สำเร็จในระดับหนึ่ง เมื่อเข้าสู่ยุคปฏิรูปภายใต้การประกาศหลักการเสรีภาพปรากฏการณ์สำคัญในอินโดนีเซียคือการเคลื่อนไหวของกลุ่มกระแสอิสลามหลากหลายที่ไต่ระดับเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ประเทศซึ่งมีประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลกแห่งนี้ยิ่งถูกจับตามองเมื่อนานาชาติให้ความสนใจต่อโลกมุสลิมในช่วงกระแสสงครามต่อต้านการก่อการร้าย โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ลอบวางระเบิดแหล่งท่องเที่ยวที่เกาะบาหลิในปี 2002 ที่ส่งให้

อินโดนีเซียถูกยกระดับเป็นสมรภูมิและแหล่งบ่มเพาะกองกำลังก่อการร้ายที่สำคัญ ทุกย่างก้าวของกลุ่มที่ถูกติดตามในฐานะ “ขบวนการก่อการร้าย” หรือกระทั่งการเคลื่อนไหวขององค์กรมุสลิมที่มีแนวทางสุดโต่ง ได้กลายเป็นเรื่องราวที่พร้อมจะถูกเลือกหยิบยกให้เป็นเนื้อหาข่าวที่น่าตื่นตาของสื่อมวลชนตะวันตก และเป็นรายงานที่ต้องเร่งพิจารณาโดยหน่วยงานความมั่นคงของรัฐบาลหลายประเทศ

อย่างไรก็ตาม เส้นทางประวัติศาสตร์ของชาติอินโดนีเซียที่ผู้สนใจพัฒนาการร่วมสมัยอาจตระหนักน้อยไป คือการที่อินโดนีเซียสร้างชาติขึ้นด้วยการเน้นย้ำหลักการแยกศาสนาออกจากการเมือง เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่อาจแตกต่างกันไปแต่ละยุคสมัยอาจทำให้การจัดวางศาสนาอิสลามในสังคมและการเมืองอินโดนีเซียมีความแตกต่างกัน แต่มันสรุปลงที่อุดมการณ์อิสลามแบบเคร่งคัมภีร์ไม่เคยก้าวขึ้นมาเป็นวาทกรรมกระแสหลักได้อย่างแท้จริงและอย่างเสมอมา การเลือกตั้งแต่ละครั้งในยุคปฏิรูปเป็นพยานให้แก่ความพ่ายแพ้ของพรรคการเมืองที่ชูอุดมการณ์ทางศาสนาเป็นหลัก ขณะที่การเรียกร้องให้มีการนำเอาชารีอะห์มาใช้ก็ได้รับการปฏิเสธอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ ขณะที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่ของโลกตะวันตกสอดส่องมองหาภาพมุสลิมที่เคร่งครัดและน่าหวงกลัว กระทั่งทำให้จินตนาการของผู้คนทั่วไปต่อสังคมมุสลิมอินโดนีเซียมีความจำกัดอยู่เฉพาะในแบบดังกล่าว เดือนสิงหาคมปี 2012 จูเลีย เปเรซสร้างกระแสรอบใหม่ในอินโดนีเซียเมื่อได้ไปเดินระบำโชว์ที่บริเวณสัญญาณไฟจราจรที่กาต้อต สุโบโร (Gatot Subroto) ในกรุงจาการ์ต้า (Lintas-

cafe, 2012) ภาพการเต้นดังกล่าวแพร่กระจายไปทั่วโลกออนไลน์อย่างรวดเร็วตั้งแต่คำคืนนั้น จูเลีย เปเรซกล่าวว่าเธอเองก็รู้สึกอายอยู่บ้างที่ต้องไปเต้นรำในที่สาธารณะ แต่จะทำอย่างไรได้ เพราะเธอได้ประกาศให้สัญญาไว้กับแฟนคลับว่าจะทำเช่นนั้นหากมีผู้ติดตามทวิตเตอร์ของเธอครบหนึ่งล้านคน

หรือเช่นเดียวกับกรณีที่มีสื่อมวลชนทั่วโลกได้ประโคมข่าวการยกเลิกคอนเสิร์ตของเลดี กาก้า ซึ่งมีกำหนดที่จะเปิดแสดงที่กรุงจาการ์ต้าในช่วงต้นเดือนมิถุนายนปี 2012 และทั้ง ๆ ที่บัตรชมคอนเสิร์ตจำนวน 52,000 ใบได้ขายหมดเกลี้ยง เหตุผลในการยกเลิกเนื่องจากกลุ่มองค์กรมุสลิมสายเคร่งครัดสุดโต่งได้ออกมาข่มขู่ที่จะสร้างความวุ่นวายหากยังมีการดึงดันที่จะจัดคอนเสิร์ต องค์กรมุสลิมสายเคร่งครัดคัมภีร์ซึ่งมีประวัติเกี่ยวพันกับเหตุการณ์ความรุนแรงหลายเหตุการณ์อย่างองค์กรแนวหน้าพิทักษ์อิสลาม (Front Pembela Islam—FPI) เป็นหัวหอกในการต่อต้านเลดี กาก้าและเรียกเธอว่า “ผู้สังหารของปีศาจ” ขณะที่ความเคลื่อนไหวในวงการบันเทิงของอินโดนีเซียเอง จูเลีย เปเรซโด่งดังขึ้นอีกรอบเมื่อสังคมออนไลน์ได้ส่งต่อรูปรอยสักบนแผ่นหลังด้านขวาของเธอมีข้อความ “Hayya Alai Falah” เขียนด้วยภาษาอารบิก ในทันทีนั้นเองที่เสียงประณามจากมุสลิมสายเคร่งครัดดังกึกก้องกล่าวว่าเธอจงใจทำลายและล้อเลียน ประณามของศูนย์ผู้นำเยาวชนมุฮัมหมัดดียาห์ได้ออกมาประณามว่าการสักนั้นเป็นสิ่งต้องห้ามอยู่แล้ว การกระทำเยี่ยงนี้ย่อมเป็นเจตนาที่จะดูหมิ่นศาสนาอิสลาม และตำรวจควรเข้ามาจัดการ (MStar Online, 7 September 2012) ท่ามกลางการออกมาประณาม ต่อต้านบทเพลงดังุดตและ

การแต่งกายของนักร้องสาวจากองค์กรมุสลิมสายเคร่งครัด อันรวมถึงองค์กร FPI ซึ่งประสบความสำเร็จในการทำให้คอนเสิร์ตของเลดี้ กาก้า ต้องถูกยกเลิกไปกลางคืน จูเลีย เปเรซได้ให้สัมภาษณ์ครั้งหนึ่งกับ BBC ว่าเช็กซีไม่ใช่อาชญากรรม มันไม่ใช่อะไรเกินเลยหากว่าผู้หญิงสักคนเลือกที่จะแตกต่าง และหากว่าใครคนใดมองเธอแต่งกายเยี่ยงนี้แล้วคิดว่าหยาบซ้ำ สมองของใครคนนั้นต่างหากที่มีปัญหา ไม่ใช่สมองของเธอ (Vaswani, 27 March 2012)

ในความเป็นจริงแล้ว จูเลีย เปเรซเป็นเพียงแค่หนึ่งในนักร้องดังดุตสาวชาวอินโดนีเซียหลายคน ที่ “กวนใจ” ผู้นำและองค์กรมุสลิมสายเคร่งครัด ตูตี วิโบโว (Tuty Wibowo) เดลลา ปุสปีตา (Della Puspita) आयु ติง ติง (Ayu Ting Ting) เทวี เปอร์สิก (Dewi Persik) ฯลฯ เป็นนักร้องดังดุตสาวจำนวนหนึ่งที่ยืนยันแนวทางเช็กซีไว้ใจอยู่ในสังคมมุสลิมขนาดใหญ่แห่งนี้ ภายใต้อเสียงวิจารณ์ถึงเนื้อเพลงและรูปแบบการแสดงว่ากระทำเยี่ยงไม่มีศาสนา แต่สำหรับนักร้องดังดุตสาวเหล่านี้จำนวนหนึ่งแล้ว ศิลปะ ศาสนา และความคิดแบบอนุรักษนิยมนั้นจำเป็นที่จะต้องแยกออกจากกัน และแท้ที่จริงอาชีพการแสดง ศาสนา และเพศนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกัน หากแต่ทั้งหมดนั้นรวมกันเป็นอัตลักษณ์ของพวกเธอด้วยเหตุนี้ ความเชื่อมั่นหนึ่งที่พวกเธอหลายคนเห็นตรงกันก็คือ การเป็นมุสลิมที่ดีทำได้อยู่กับการแต่งกายตามที่คนอื่นกำหนดหรือประพฤติตนอย่างทีคนเหล่านั้นบัญญัติ แต่อยู่ทีการเป็นคนดี ตระหนักและชื่อตรงต่อองค์อัลเลาะห์ (ดูตัวอย่างการอภิปรายใน Bader, 2011)

ประเทศอินโดนีเซียเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2010 นั้นได้เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า หัวใจสำคัญของการ

▲ “Hayya Alal Falah”
(ที่มา: <http://selebri.kapanlagi.com>)

ปฏิรูปประเทศให้หลุดพ้นจากสิ่งที่เหลือค้ำจากยุคเผด็จการเพื่อก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีเกียรติภูมิสมบูรณ์ แท้ที่จริงแล้วคือกระบวนการลองผิดลองถูกและวิวาทะกันอย่างเข้มข้นในหลายความคิดทางสังคม คำถามใหญ่ที่ว่าด้วยเสรีภาพ เพศ ศาสนา บรรทัดฐานทางสังคม และกระทั่งความเป็นชาติ คงน้อยมากที่จะหาพื้นที่ใดทำทหายกรถกเถียงในคำถามเหล่านี้ได้เท่าเวทีดังดุต *ฮุสซัน แล..*

เอกสารอ้างอิง

- ลือคการ์ดี, เครก เอ. (2548). **วงศาคณาญาติและการเมืองของเพลงสมัยนิยมในอินโดนีเซีย: กรอนจอง ป็อบรีอค และดังดุต**, แปลโดยชนิดา พรหมพยัคฆ์ เพื่อกสม. เอกสารภูมิภาคศึกษาลำดับที่ 19, โครงการภูมิภาคศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- Frederick, William H. (1982). Rhoma Irama and the dangdut style: Aspects of contemporary Indonesian popular culture. **Indonesia**, 34: 103-130.
- Lintascafe. (2012). Foto, Jupe penuh nazar menari erotis di Lampu Merah. **Lintascafe**. Retrieved 6 November 2012, from <http://lintascafe.com>
- Norimitsu, Onishi. (2010). An unabashedly sexy celebrity gets political. **New York Times**. Retrieved 30 September 2012, from <http://www.nytimes.com/2010/07/31/world/asia/31indo.html>
- Nazeer, Zubaidah. (20 May 2012). Dangdut music gets its groove back. **The Jakarta Globe**. Retrieved 1 December 2012, from <http://www.thejakartaglobe.com/entertainment/dangdut-music-gets-its-groove-back/518976>
- Vaswani, Karishma. (27 March 2012). Raunchy dangdut music stirs debate in Indonesia. **BBC News Asia**. Retrieved 16 January 2013, from <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-17520726>
- Bader, Sandra. (2011). Dancing bodies on stage: Negotiating nyawer encounters at dangdut and tarling dangdut performances in West Java. **Indonesia and the Malay World**, 39(115): pp. 333–355.
- Weintraub, Andrew N. (2006). Dangdut soul: Who are ‘the people’ in Indonesian popular music? **Asian Journal of Communication**, 16(4): 411-431.
- Fitri R. (23 February 2012). 10 ‘pornographic’ dangdut songs banned from airplay in NTB. **The Jakarta Globe**. Retrieved 3 December 2012, from <http://www.thejakartaglobe.com/entertainment>
- MStar Online. Ulama macam Julia Perez buat tatu hina Islam. **MStar Online**. Retrieved 17 January 2013, from http://mstar.com.my/hiburan/cerita.asp?file=/2012/9/7/mstar_hiburan